

Keskkonnaministeerium
Narva maantee 7a
15172 Tallinn

Teie 16.01.2019 nr 12-3/19/239
Meie 06.02.2019 nr 4/29

Käesolevaga edastame teile Kaubanduskoja liikmete arvamuste põhjal koostatud vastused Euroopa Komisjoni pikaajalise strateegia visiooni „Puhas planeet kõigile“ küsimustikule.

1. Kas pooldate Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgi seadmist selliselt, et aastaks 2050 on Euroopa nõ süsinikuneutraalne?

Koja liikmed toetavad Euroopa Komisjoni pikaajalist strateegilist visiooni, kuid kaheldakse selle visiooni kiireloomulise eesmärgistamise otstarbekuses. Komisjoni visioon ei sisalda selget plaani, rääkimata selle plaani rahastamise ettepanekutest. Juhitakse tähelepanu ka sellele, et kui taastuvelektri tootmise tehnoloogiad on kiiresti arenenud ja muutunud avatud turul üha konkurentsivõimelisemaks, siis erinevate tööstuslike protsesside dekarboniseerimine on paljuski algfaasis ja sõltub otseselt tehnoloogia (näiteks CCS jms) arengust tulevikus. Selliste tehnoloogiate arendamiseks, mis nõuavad väga suuri ressursse, on Eesti võimekused piiratud. Kui selles olukorras seatakse väga ambitsioonikas eesmärk süsinikuneutraalsuse saavutamiseks ja sisustatakse see vastavate poliitikameetmetega (näiteks maksupoliitika jms), siis võib see praktikas väljenduda teatavate kodumaiste tööstuste enneaegses kolimises piiri taha, kus keskkond arenguks on soodsam. Viimast silmas pidades rõhutatakse eriliselt, et kliimamuutustega võitlemine on globaalne väljakutse ja seda väljakutset tuleb lahendada globaalsel alusel rakendatavate meetmetega. Seetõttu on oluline, et samasugust ambitsioonikat plaani rakendaksid ka teised maailma suurjõud, nagu Hiina, USA ja Venemaa, vastasel juhul vähendab see niigi madalat Euroopa konkurentsivõimet veelgi, võrreldes nimetatud riikidega.

2. Mis on Teie mured seoses Euroopa kliimapoliitikaga?

Kaubanduskoja liikmed töid välja, et Euroopa Liit soovib olla kliimapoliitika globaalne liider ja seada endale ambitsioonikamad eesmärgid, kui teised riigid või piirkonnad maailmas. Eestile, kui EL-i piiriõigile kaasnevad sellega seoses mitmed olulised piiriülelised probleemid, mida EL-is paraku ei tunnetata. Üheks „heaks“ näiteks on selle osas piiriülene elektrikaubandus kolmandate riikidega, kus näiteks Venemaa ja Valgevene elektritootjad nadivad enda päritoluriikides kliimapoliitika faktilist puudumist, mis nende tootmiskulusid (puuduva CO₂ hinna tõttu) all hoiavad ja võimaldavad olla enda Balti konkurentidest märksa konkurentsivõimelisemad. See tähendab üheltpoolt Balti elektritootjatelt turuosa äravõtmist, kuid teisalt ka taastuvenergia tootmise arengu pidurdumist Balti riikides, sest oluline osa klientide poolt elektri eest makstud tasudest

läheb regioonist välja. Seetõttu peaks eriti Eesti hea seisma selle eest, et turukonkurentents toimuks võrdsetel alustel ja ambitsioonikas kliimapoliitika ei tekitaks suuri turumoonutusi. Juhul, kui tugevat globaalset ühisrinnet kliimapoliitika eesmärkide osas saavutada ei õnnestu, siis CO₂ hinna kasvuga EU ETS kauplemissüsteemis kandub kirjeldatud probleem süvenevalt üle ka rahvusvahelisse kaubandusse, milles kaotajaks jäävad eelkõige EL-i päritoluga ettevõtted ja töötajad.

Samuti toodi esile, et Euroopa kliimapoliitika on liiga CO₂-keskne ja selle valguses unustatakse teised keskkonna probleemid, eeskätt mis on seotud põlismetsade ja eluliikide mitmekesisuse säilitamisega.

Ühe ideena toodi välja süsinikneutraalsuse saavutamiseks ka tuumaenergeetika toetamist.

3. Kas Teie meelest panustab Eesti piisavalt kliimaeesmärkide täitmiseks?

Võttes arvesse kuivõrd on kasvuhooonegaaside emissioonid Eestis juba vähenenud ning kui palju nad saavad vähenema järgmisel kümnendil, leiavad Kaubanduskoja liikmed, et Eesti on olnud tubli ja enda kohustused täitnud. Mõondakse, et on võimalik saavutada ka rohkemat, kuid selle juures tuleb pidada silmas ka rakendatavate meetmete sotsiaal-majanduslikku mõju, et panused oleks võimalikult efektiivsed ja elanikkonda ülemäära mittekoormavad.

Puudusena tuuakse välja, et riiklikud vahendid energeetikavaldkonna muutuste saavutamiseks ennekõike transpordi (elektritranspordi arendamisel) ning energeetika süsinikehitmete vähendamisel on ebapiisavad. Riiklikult tuleks rohkem panustada innovatsiooni ning uute ettevõtete arengusse, et uued süsinikuvabad konkurentsivõimelised elektritootmise lahendused saaks turule tulla.

4. Kas näete rahvusvahelist kliimapoliitikat, kui head võimalust Eesti enda rohetehnoloogiate ja innovaatiliste lahenduste eksportimiseks maailmaturule?

Ühelt poolt kaldutakse arvama, et Eesti jääb pigem uuenduslike rohetehnoloogiate importijaks, kui energiasektori digitaliseerimine välja arvata. Samas nenditakse, et Eesti keskkond on rohetehnoloogiate levikuks ja turule toomiseks kindlasti hea ja häid tulemusi on võimalik saavutada ka väikeriigile mittejõukohaseid massiivseid investeeringuid tegemata. Eesti riigi, ettevõtete ja inimeste kogemused nutika ühiskondliku elu ja teenuste arendamisel annavad meile selle osas ka teatava konkurentsieelise.

Arvamusena tuuakse välja, et kõige tõenäolisem ei ole Eestis täiesti uute tehnoloogiate uusarendamine, vaid pigem nende rakendamine üle-riiklikus ulatuses. Näiteks kiipuvastus ei olnud revolutsiooniline tehnoloogia 2000ndatel, kuid täiesti uuenduslik oli selle põhjal universaalse ID kaardi ja ulatuslik e-riigi teenuste arendamine. Sama energeetikas: sulasoolreaktoreid arendatakse Põhja-Ameerikas, kuid nende tõhus kasutamine nii energeetika, vesiniku ja ammooniumi tootmise dekarboniseerimiseks olulises ulatuses oleks revolutsioonilise kaaluga Euroopa Liidus.

5. Mis oleksid Teie silmis ambitsioonika kliimapoliitika eelised ja puudused Eesti jaoks?

Kaubanduskoja liikmete sõnul näevad ambitsioonikas kliimapoliitika sh Euroopa Komisjoni strateegiline visioon väga suurt potentsiaali biomajanduse arendamisel. See peaks mõistliku poliitika kujundamise korral andma Eestile, kui hajaasustusega riigile, suured võimalused biomajanduse arendamiseks ja maa-elule uue sisu loomiseks. Ambitsioonika kliimapoliitika kõige suuremaks puuduseks on Eesti väike turg ja geograafiline asend, millest tulenevalt piiriülesed negatiivsed mõjud tabavad meid kiiresti ja tugevalt ning puhvrid nende negatiivsete mõjudega toimetulekuks on üsnagi piiratud. On äärmiselt tähtis, et visiooni elluviimisel ei jääks arvestamata Komisjoni teatises korduvalt rõhutatud asjaolu, et kui ei rakendata piisavaid reguleerivaid või leevendavaid meetmeid, võib kavandatav üleminek viia mingit laadi energiaostuvõimetuse väljakujunemiseni.

Märgitakse ka ära, et selge puudus on täna adekvaatsete kaitsemehhanismide puudumine suure süsinikjalajäljega elektriimpordi ja teiste süsiniksisaldusega toodete (teras, tsement jne) import EL-i välistest riikidest, kus puudub igasugune kliimapoliitika ning on kaheldavad keskkonnastandardid üldiselt.

6. Muud ettepanekud/arvamus seoses Euroopa Liidu pikaajalise strateegia visiooniga.

Kaubanduskoja liikmete arvates kõige olulisem pikaajaline mõju, mis sellest strateegilisest visioonist ja selle baasil kujundatavatest poliitikatest tuleneb, on EL-i ja selle liikmesriikide sõltuvuse vähenemine erinevate energiakandjate impordist, mis kujutab täna endast olulist riski EL-i majanduspiirkonna jätkusuutlikkusele. Saastavate tehnoloogiate vähenev kasutamine mõjutab omakorda positiivselt inimeste elukeskkonda ja selle arengut.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Heikki Vösu heikki.vosu@koda.ee 6040071